

הלכות קריאת שמע סימן סא

חביב (ה) אצלו: ג בקריאת שמע יש רמ"ה תבות, וכדי (ו) להשלים רמ"ה כנגד איבריו של אדם (ז) מסיים שליח צבור (ח) ה' אלהיכם אמת (ט) וחזור ואומר בקול רם (י) ה' אלהיכם אמת: הגה ובזה כל אדם יוצא, הואיל ושומעין מפיו של שליח צבור שלש תבות אלו (כ"י בשם א"ח). ואם התחיל רוצה גם כן לאמרו עם השליח צבור, אין אסור (ג) (יא) בדבר (דברי עצמו): **ואם הוא קורא בנחיד לבדו (ז) (יב) בט"ו וזין שבע אמת ויציב, שעולים תשעים, והם כנגד שלשת שמות התווה, שכל שם עולה עשרים ויש וארבע אותיותיו הם שלשים:** הגה ויש עוד טעם אחר בדבר, דט"ו וזין עולין תשעים, והקריאה נחשבת אחד, (יג) הרי תשעים ואחד כמנן השם בקריאתו ובכתיבתו, והרי כאלו אמר ה' אדני אמת (מהר"ק שורש מ"ב ואגור). ויש שכתבו דכל הקורא קריאת שמע בנחיד (יד) יאמר אל מלך נאמן (ס) שמע וגו', כי שלש תבות אלו משלימין המנן של רמ"ח, והוא במקום אמן שיש לענות אחר ברוך הבוחר בצעמו וישראל באהבה, וכן נוהגין. ונראה לי, מכל מקום כשקורא עם הצבור לא יאמר אל מלך נאמן, רק (טו) יאמר אמן אחר השליח צבור כשסיים הברכה, (טז) וכן נוהגין ונכון הוא: **ד' הנוהגין לקרות פסוק ראשון בקול רם כדי לעורר הפננה: ה' הנוהגין לתן (ו) (ז) וידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון, כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונעו מלבנן: ו' יצריף (יח) להאריך בחיית של אחד' כדי שימליך הקדוש ברוך הוא בשמים ובארץ, ששלוה רומזו החטטורות שבאמצע**

באר היטב

תחמוד, ובפסוק ואספת דבור לא תגנב, ובפסוק ואברתם מהרה דבור לא תרצח, ובפסוק למען ירבו ימיכם דבור כבוד את אביך, ובפסוק ולא תחורר דבור לא תנאף, ובפסוק למען תזכור דבור זכור את יום השבת ששקול ככל התורה. ובפסוק אני ה' אלהיכם דבור לא תענה כרעך עד שקר, ונשין ככלבוב הביאו בסי' אלהיה רבה עוד קדושים אחרים: (ב) ה' אלהיכם אמת, ובמקום שלא נהגו לחזור אין מוחין בנים. ובספר עשרה מאמרות כתב דש"ץ אינו אומר בלחש אמת, ויחיד אומר בלחש אמת ואינו חוזר ואומר אמת, אבל מהר"ם אלשיך כתב שי"ל גם בפעם הראשון אמת שלא להפריד ביניהם ואמת השני אינו מן המנן, וכ"כ מהר"ב ח"א סי' נח ומהר"ם ח"א סי' ב וצ"ע בפר"ח ובכ"מ. וצ"ע בתשובת נחלת שכעה ח"ב סי' כו שבי' שיש לגנוב בש"ץ כשחוזר ה' אלהיכם אמת שלא יחזור ג"כ תבת אגו ע"ש וצ"ע ידאגורן: (ג) בדבר. אבל אינו אומר אמת לחודה עם הש"ץ דהוי כשמע שמע, ד"מ וצ"ע כנה"ג: (ד) בט"ו וזין. ובערכית וכן שאמת עולה במקום ג' שמות תהי, י"מ מ"א: (ה) שמע. ובכ"מ כתב שרש"ל לא רצה להפסיק, ובכ"י משמע שפננה קדמונים הוא וכ"כ הב"ח וצ"ע שכנה"ג: (ו) ידיהם. ר"ל יד ימין:

משנה ברורה

[כ"ז:] (ז) מסיים שליח צבור. והתחיל בלחש מסיים גם כן כתבת "אמת", אבל אחר כך אינו חוזר לומר "אמת", כי אם שמתחיל ויציב ונכון, וכן, ובדלקמן בסימן סו סיפרי בהג"ה: (ח) ה' אלהיכם אמת. ובספר עשרה מאמרות כתב שהשליח צבור לא יסיים בלחש כתבת "אמת", כי אם כשחוזר ואומר בקול רם, ובה נמצא החשבון רמ"ח, דאי לא הוי הכי יהיה רמ"ט. אף המנהג בהשליח צבור שיש לומר גם בפעם הראשון "אמת" שלא להפריד ביניהם, ו"אמת" השני אינו מן המנן אלא ברפת "אמת ויציב" היא, כן כתב הפריימגרים, והג"א כתב שהעקר בהעשרה מאמרות: (ט) וחזור ואומר. (ד) ולא יחזור גם כן לחזור (ג) אין מוחין בקדן: (ה) ה' אלהיכם אמת. (ז) ולא יחזור גם כן תבת "אגו": (יא) בדבר. אבל (ה) אינו אומר "אמת" לחודה עם השליח צבור דהוי כ"ש שמע שמע, ואף על פ"כ (ו) אין משתקין אותו אם שהה בינתיים: (יב) בט"ו וזין. ובערכית (ו) יכנס ש"אמת" עולה במקום ג' שמות תהי"ל: (יג) הרי תשעים ואחד. כמנן "אמן" ויכנס וכו' נד"מ: (יד) יאמר אל מלך נאמן. צ"ע מגדאברקה וב"ח דמנהג קדושים (ה) [פמ"ג]: (טו) יאמר אמן. ומכל מקום אין ללמוד מהו לענין אם ברך על הפרי או שסיים ברפת המוציא ולא אכל צדו, ובתוך כך סיים חברו אותה הברכה, שיענה אחריו אמן, צ"ע פריימגרים, וכן מוכח לעיל בבאור הגר"א בסימן נט אות יב, צ"ע שם, ששם ההג"ה בזה משום שהבכורות לא נהקנו דוקא על קריאת שמע: (טז) וכן נוהגין. צ"ע פריימגרים, וצ"ע כמה שכתבנו לעיל דלכתחלה יותר טוב שסיים בשנה עם השליח צבור ולא יצטרף לענות אמן אחריו, צ"ע שם: **ה' ידיהם.** רוצה לומר (ח) יד ימין: **ו' יצריף (יח) להאריך בחיית.** כתב המגן אברקה בשם המ"ע, שיאריך בחיית כשעור שליש ובדל"ת

שערי תשובה

[ז] ה' אלהיכם אמת. עבה"ט. ובכ"י כתב דהפ"ח ופרי"ח הסימו להירושלמי שאם קורא בנחיד שרי לה למכפל ה' אלהיכם, ושמעתי שבי"ח מהר"ח זצ"ל שנהג כן רבנו הארי"ל ז"ל וכן חלק הראב"ד בענין הפקשות והקורות שבתי ויחזק, ונביאו בש"ל ע"ש. ומ"מ אמת לחודה לא יכפל כמ"ש לקמן סי"ג ע"ש שה"מ כ"כ בשם ר"י. וצ"ע בשו"ת מים רבים חלק א"ח סי' א דש"ץ שאומר מלת אמת בקול רם וחוזר ואומר ה' אלהיכם אמת להשלים רמ"ח תבות לאו שפיר עדי, רק יאמר מלת אמת בפעם ראשון בלחש ואחר"כ יחזור ואומר ה' תבות בקול רם, ודוקא הש"ץ אבל הצבור לא יחזור כלל ע"ש. וכתב בסגריה"ס: מי שלא השלים ק"ש וקבר הקדים הש"ץ וסיים, יותר טוב שיצטרף במקום שהוא וישתק וישמע לש"ץ כשחוזר ה' אלהיכם אמת ואחר"כ יגמר הק"ש ויעיל לו כיון שהוא עומד בתוך ק"ש. ונה עדיף טפי מלבנן בט"ו וזין ע"ש. ובש"ע כתב בשם מהר"י יהודה שכתב שמה שמכנס לשמע מהש"ץ באמצע ק"ש לא הו"ל כקורא למפרע רק לענין שצא ידו חובתו אבל לא לענין דחשיב הפסק, ומה שמונע מפי הש"ץ לא הוי כקורא כעצמו אלא יוצא י"ח מה שמשל עליו חביב להשלים רמ"ח תבות והוא קורא ק"ש כקדור וכ"כ במאמר מרדכי ע"ש: [ז] ידיהם. עבה"ט. ומ"ש בש"ע על פניהם ר"ל על העינים וכ"כ בפע"ח יסגר עיניו בידו הימנית כו'. ואפשר

שולח פרוטגמא תדשה, בודאי היו כל בני המדינה קוראין אותה באימה ויראה ברתת וזיע: קל וחומר לקריאת שמע, שהוא פרוטגמא של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שחביב כל אחד לקרואה באימה ויראה ברתת וזיע. וכתב הפרישה, דלהכי המשילו לפרוטגמא כתב צוויי המלך, לומר לך שלא תקרא קריאת שמע בחטיפה ובקרוצה ובערובב הדברים, אלא במתן מלה במלה ובהפסק בין דבר לדבר, כאלו הקורא צוויי המלך שקורא במתן גדול כל צוויי בפני עצמו להבינו על תכונתו, כך יקרא קריאת שמע, כל צוויי וצוויי ענש וענש הנזכר בו ישים אל לבו להבינו, כי הוא צוויי המלך הגדול ברוך הוא: **ב (ה) אצלו.** וכתב הפריימגרים, שכל אחת כמה וכמה צריך שיאמר להבינו בכל פעם מה שאומר, ולא לקרואה בקרוצה כפי ההרגל וז"ל לצאת ידי קריאה: **ג (ו) להשלים רמ"ח.** כדאיתא במדרש הנעלם: פתח רבי יהודה ואמר "רפאות תהי לשרך ושקוי לצמזמותך", התורה היא רפואה לגוף ולצמזמות בעולם הזה ובעולם הבא, דאמר רבי נהוראי אמר רבי נחמיה: בקריאת שמע רמ"ח תבות כמנן איבריו של אדם, והקורא קריאת שמע כתקונו, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת ומתרפא בו, ודא "רפאות תהי לשרך" וכו'; ונראה בקריאת שמע אין שם אלא רמ"ה תבות וכו', מאי תקנתה? תקנו שהיה שליח צבור חוזר שלש תבות, ומאן ניהו? ה' אלהיכם אמת, כדי להשלים רמ"ח תבות על הקהל וכו'; וכל האומר קריאת שמע שלא עם הצבור אינו משלים איבריו, מפני שחקרו שלש תבות ששליח צבור חוזר, מאי תקנתה? כן בט"ו וזין דב"אמת ויציב; ועם כל דא הנה קורא עליו אבא: "מענת לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות" אותם שלש תבות דקריאת שמע ששליח צבור חוזר, לא יוכל להמנות אותם לתשלום רמ"ח כפאר הצבור. עד כאן לשונו בקצור

שער הציון

(ג) מגן אברקה: (ד) נחלת שכעה: (ה) דריימ"ה: (ו) מגן אברקה: (ז) מגן אברקה: (ח) עשרת וקנים:

הלכות קריאת שמע סימן סא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יח]

יִשְׁשׁוּ אֲמָרִים שְׁלֵא יֵאָרִיךְ בְּחַיֵּית קָלָל רַק יִכְנֹן חֶפֶל בְּדָל־תּוֹ.⁽¹¹⁾

(11) ואם עלול לשבש הקריאה אם יאריך, דעת הגרש"ז אייערבך (שיח הלכה סי' ה ס"ק ג) שיכול לכוון אחרי גמר המילה. והוסיף הגרש"ז אייערבך (ביצחק יקרא) שבהברה שלנו לא שייך להאריך בד' שב'אחד, וכתב בספר ארחות רבנו (ח"א עמוד נג), שהגרי"י קניבסקי אמר לו שמכוון בעיקר אחרי גומרו 'אחד', שאי אפשר לכוון הכל בעת אמירת 'אחד' וגם אי אפשר להאריך, ולכן אם התחיל לכוון בעת אומרו 'אחד', מועיל לסיים הכוונה גם אחרי גמר המילה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (פניני תפלה עמ' כד). וכן משמע בשו"ע הרב (ס"ו).

[משנ"ב ס"ק כב]

כָּאֵלֹו מְקַבֵּל עָלָיו שְׁתֵּי רְשָׁיוֹת חֶסֶד וְשְׁלוֹם⁽¹²⁾ וכו', יִחְזֹר וְיִקְרָא בְּלִחְשׁ⁽¹³⁾ וכו', מִמֶּתִין אֵינָה זְמַן בֵּין תְּקִירָאָה רִאשׁוֹנָה לְשִׁנְיָה שְׁנִיָּה⁽¹⁴⁾.

(12) וכן כשכופל ואומר 'אמת' בסוף קריאת שמע שתי פעמים, וכן כשאומר 'מודים' בתפילת שמונה עשרה, כתב השו"ע לקמן (סי' קכא ס"ב) ובמשנ"ב לעיל (ס"ק יא) ולקמן (סימ סו ס"ק לא) שמשתקים אותו כמו ב'שמע'. וכשכופל רק תיבת 'שמע' וכן תיבת 'מודים', ואינו כופל את שאר הקריאה, הסתפק בביה"ל לקמן (סי' קכא שם ד"ה האומר) אם גם בזה משתקים אותו או שדין זה הוא רק אם כופל גם את שאר הקריאה. והוסיף, שלענין תיבת 'אמת' שבסוף קריאת שמע, מבואר שאף אם כופל רק תיבת 'אמת' משתקין אותו.

(13) ובטעם הדבר שכשאומרו בלחש לא נראה כממליך שתי רשויות, ביאר הגרי"ש אלישיב (הערות על מסכת ברכות לג, ב) שאין זה דרך המלכת מלך כשמקפיד ללחוש את הדבר לעצמו שלא ישמעוהו אחרים, ואדרבה הרי נראה שחושש מלהמליכו.

(14) והזמן שיששה בין קריאה לקריאה, כתב המקור חיים (סי' ד"ה כשקורא) שיש אומרים שצריך הפסק יותר מכדי שאילת שלום.

[משנ"ב ס"ק כד]

וּמִלְשׁוֹן הַרִי"ף לְכַאֲרָה לֹא מִשְׁמַע בְּכָפֶל.⁽¹⁵⁾

(15) שכתב הרי"ף (ברכות כג, ב בדפי הרי"ף) "אבל הקורא פסוק מקריאת שמע וכופלו הרי זה מגונה", שמשמע כל פסוק, ולא דוקא הפסוק הראשון.

[משנ"ב ס"ק כה]

אֶבֶל בְּמִקְוֶה אַחַר אֶסּוּר לְקִרְוֹת אֶפְלוּ פְּרָשָׁה כְּלָה ב' פְּעָמִים⁽¹⁶⁾.

(16) ולכפול פסוק 'שמע ישראל' כשקורא שניים מקרא ואחד תרגום, כתב המאמר מרדכי (ס"ק ה) שמותר, שלא שייך לומר על זה שנראה כשתי רשויות כיון שקריאתו מוכחת, שהרי כופל את כל הפסוקים פעמיים ולא רק פסוק זה. ובשו"ת בנין ציון (ח"א סי' לו) ביאר שדוקא בדרך שבח או תפילה יש לחשוש לכך, אך לא כשקורא פסוקי תורה ונביאים שאין נראה כשתי רשויות. והוסיף, שלכן מותר לכפול את הי"ג מידות בהוצאת ספר התורה ביום טוב, כיון שאומרים אותן דרך קריאת פסוקים. אך בקצות השולחן (סי' עב בד"ה ש"ס י) הביא את דברי המשמרת שלום שאסר לקרוא פסוק זה פעמיים שניים מקרא ואחד תרגום, אלא יקרא שתי פעמים עד ובשעריך, ומסיק שלא כמשמרת שלום, כיון שלא הוזכר כן בכל הפוסקים, וזהו מטעם המאמר מרדכי הנ"ל. מאידך, הכף החיים (ס"ק לה) כתב שבפעם השניה יאמרו בלחש.

[משנ"ב ס"ק כז]

שְׁמִשְׁבָּחִין לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁדֵר לְמַעַלָּה מִשְׁבָּעָה רְקִיעִים⁽¹⁷⁾.

(17) ולקמן (סי' תרכג ס"ק יא) כתב שחטעם הוא ללוות את השכינה שמתעלה לעלות למעלה משבעה רקיעים.

[ביה"ל ד"ה אחר]

וְאֵם אֵיתָא דְּמַחְזִיין אִתָּא⁽¹⁸⁾.

(18) מדברי הרמב"ם (פ"א מהל' קריאת שמע ה"ד) שכתב שנהגו כל ישראל לומר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', דייק האבי עזרי (מהדורה רביעאה שם) שאין זה מעיקר הדין ובוודאי שאין מחזירין על מנהג. ועוד הוכיח שאם זה היה מעיקר הדין אין סברא לחלק שיאמרוהו בלחש.

הַלְבוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סא

צה באר הולכה

ט טור י וירושלמי
דרכות שם ב' כבלי
שם ל' הראש
מ כבלי ל"ג
ב הנהלות מימין פקד
ב מהלכות קריאת
שמע ומהירא בשם
ב"ה ג'
ע חוספות שם ל'
והראש פ' שם
צ פסחים י"ו

גג החי"ת, ויאריך בדל"ת של אחד שיעור שישבש שהקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו ומושל בארבע רוחות העולם, (יט) ולא יאריך יותר מבשעור זה. ט"ז נחגים להטות הראש כפי (י) (כ) המחשבה מעלה ומטה ולארבע רוחות: ז' ידגיש (ס) [כא] בדל"ת שלא תהא כרי"ש: ח' כלא יחטף בחי"ת ללא יאריך באל"ף: ט' אסור לומר (כב) 'שמע' (ט) שתי פעמים, (כג) *בין שכוּפֵל התבות שאומר שמע שמע, בין שכוּפֵל (כד) הפסוק ראשון: י' יכשקורא קריאת שמע (כה) על משתו מתר לקרות כל הפרשה ולחזור ולקרותה. ס"ג שמי שאומר שגם בזה יש לזהר מלומר פסוק ראשון (הגה שתי פעמים): י"א "האומרים באשמרת בסליחות וביום כפפור בתפלת נעילה שתי פעמים פסוק 'שמע ישראל' יש ללמדם (כו) שלא יאמרו: יב פ"ה' הוא האלהים" שאומרים אותו ביום כפפור בתפלת נעילה שבע פעמים (כו) מנהג כשר הוא: הגה יש אומרים שיש לזהר שלא לענות על שום בקרה (כח) שתי פעמים (י) אמן (כ"ב בשם אוהל מועד): י"ג *אחר פסוק ראשון

שערי תשובה

שבת על פניהם צ"ל על העינים אך בטור לא משמע כן. ועין בא"ר בשם מהר"ל שהמים ידיו על עיניו כו', וכן בל' המקרא גבי רבי. ועין בטור: [מ] בדל"ת. עבה"ט. ובש"ס בשם ספר שפי דות האריך בזה שאין לקרואה בדגש דמשמע די כמו די מחסור, אלא רמיה כו', ובדגש נשמע אחרי או אשמת כמו וחסד יחור, ולא קנס מצות יחיד השם, וגם מ"ש שלא יאריך באל"ף כי הוא כסגול שהוא מנוחה קטנה ולא יחטף בחי"ת

בדליא אחרים דשומעין אותו דהנון אם הוא בעצור ובלחש או בנחיר אפלו בקול רם לית לן בה, ב"ח וכ"כ בס"ח סי' יח, ועין ט"ז ס"ק ג'. וא"ל דא"כ מאי פריך הש"ס ברכות דף ע"ג לב' מההוא את שמע וכופלה, דלמא איני בלחש או בנחיר, דא"כ אפלו מגנה ליכא, ע"ש. ובסליחות שפסקים הרבה ביניהם מתר לומר בכל פעם שאומר ויעבר, ש"ל"ה, מ"א. וזה"ל על ב' ענינים חלוקים מתר לבכל באומרינו כפי החליל אהא דהנן אנו ליה וליה עינינו דמקשין שם דה"ק ליה אנחנו מודים ויעינינו ליה מחלות, וכ' רש"י שם כיון דאחר מלי קמפרי ל"ל בה ע"ש. וסוגיא זו אשתמטתה במה שפסק היכא שכל ההקלה אומרים ליה קפידא, דהא ה"מ כל ההקלה היו אומרים אותו ואפי"ה הקשה שם והאמרין האומר שמע שמע משתקין אותו, עמ"א ס"ק ט: (י) אמן. וב"י חולק וכ' דמתר דהא כתיב קרא אמן ואמן, ואין לחלק בין אומר בי"ו או בלא י"ו, וכ"כ בבב"י פרשת בשלח: ומהבין וכוּפֵל אמן ואמן וזכה לשני עולמות, וכן אמר דוד

באור הלכה

* בין שכוּפֵל וכו'. עין במשנה ברוך במה שכתבנו: ובידעבר בכפילת הפסוק וכו': דלא מבצי לפרוש רבנו חננאל בדכפילת הפסוק רק מגנה הוי, בודאי לא מעקר על ידי"ה הקריאה ראשונה, אלא אפלו לפרוש רש"י דמשתקין אותו, גס"ן מסתברא דנצא, דחלל על אמירה ראשונה לא היה אסור, ואמירה שניה לא הוי הפסק בקריאת שמע, דדבר לא שנה בזה כרי לגמר את כלה, ודומה זה למד דמקשה המקרא שם: ודלמא מעקרא לא כון דעתה וכו', והרי שם גס"ן אחר"כ אמר עוד פעם ולא כון, אפלו הכי לא מבקי הוי הפסק ונצא במה שאמר פס"ב, והוא הדין דנצא במה שאמר בפס"ב. ובכפילת התבות יש לעין, כי לפרוש רש"י דפרש במקרא דלקי לא הוי כון רק מגנה ואין משתקין אותו, משהו דקריאתו לא נחשב רק במחלוצין, אפשר דלפי זה דלא נצא: אבל לפרוש רבנו חננאל דפרש בכה משתקין אותו, משמע דלית לה האי סבא דרש"י, נראה דנצא בזה: ודאיה משה דמקש שם המקרא: ודלמא מעקרא לא כון דעתה ולבסוף כון דעתה, ולפרוש רבנו חננאל קאי הקשין על כפולת התבה בכה משתקין אותו, אלא לא חשיב הפסק מה דמקש רק במחלוצין לא תבה לחברתה בתבה שלא פדיו, והוא הדין בעניננו: * אחר וכו' בשכמל"ו. עין במשנה ברוך לענין דבידעבר אם לא אמרו. הנה הסגן אברהם הביא בשם השלטי"ה הגבורים וסב"ח שאין מחזירין אותו, והלבוש פוסק דמחזירין אותו. והנה אף שפדבריי תפנין אברהם משמע דמסקים עם הלבוש שמחזירין אותו, והפנה להחזירו לראש, כמו שמוכח בספר חיי אדם כלל כא, אל ע"ל פ"ג פנים לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, מכל מקום לעניות דעתי נראה שיהיו עם השלטי"ה גבורים וב"ח, עין בפסחים י"ו ע"א רבי יהודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ובכריאת שניה: אלו ואלו שלא ברצון חכמים וכו' אלא שלא מחו בהם חכמים: ואם איתא דמחזירין אותו¹⁴⁸ ולא נצא: יד' וזכות קריאת שמע על ידי"ה, היה להם למחות בהם כמו על אינן דברים דלא היה אסור דאדוניתא בהם גס"ן כמו שכתוב שם במקרא ואח"כ ע"פ"כ מחו בהם: ועוד, דלמה לן לעשות שלמא דחוקה בין ר' יהודה לר' מאיר שסבר שם דלא הוי מפסיקין, ופרש רש"י בין אחר לזאתה, ועין שם במהרש"א

באר היטב

(י) המחשבה. אע"א דאמרין הקורא את שמע לא יקריץ בעיניו וכו', דהתם הקריצה והרמיה לצורך דבר אחר ומבטלין הפנה, אבל הכא הרמיה היא ערך הפנה, הראש. והשנה צריכה להיות מנחה צפון מערב דרום, ולא ישה הראש מנחה מערב צפון דרום דהוי דרכי האמרי, עט"ז: (ס) בדל"ת. ולא ידגיש יותר מדי שנהא כאלו הדי נקדה בשו"א או בצירי, אלא הפנה ששעמנה כפה יפה, כ"ח מ"א פ"ח: (ט) ב' פעמים. ואם לא כון יחור ויקרא בלחש, וכן יש לדיק מדברי המקרא דאמרין אותו משמעין אותו דהנון אם הוא בעצור ובלחש או בנחיר אפלו בקול רם לית לן בה, ב"ח וכ"כ בס"ח סי' יח, ועין ט"ז ס"ק ג'. וא"ל דא"כ מאי פריך הש"ס ברכות דף ע"ג לב' מההוא את שמע וכופלה, דלמא איני בלחש או בנחיר, דא"כ אפלו מגנה ליכא, ע"ש. ובסליחות שפסקים הרבה ביניהם מתר לומר בכל פעם שאומר ויעבר, ש"ל"ה, מ"א. וזה"ל על ב' ענינים חלוקים מתר לבכל באומרינו כפי החליל אהא דהנן אנו ליה וליה עינינו דמקשין שם דה"ק ליה אנחנו מודים ויעינינו ליה מחלות, וכ' רש"י שם כיון דאחר מלי קמפרי ל"ל בה ע"ש. וסוגיא זו אשתמטתה במה שפסק היכא שכל ההקלה אומרים ליה קפידא, דהא ה"מ כל ההקלה היו אומרים אותו ואפי"ה הקשה שם והאמרין האומר שמע שמע משתקין אותו, עמ"א ס"ק ט: (י) אמן. וב"י חולק וכ' דמתר דהא כתיב קרא אמן ואמן, ואין לחלק בין אומר בי"ו או בלא י"ו, וכ"כ בבב"י פרשת בשלח: ומהבין וכוּפֵל אמן ואמן וזכה לשני עולמות, וכן אמר דוד

משנה ברוך

קשעור שני שלשים. ויש אומרים שלא יאריך בחי"ת כלל רק וכן הכל בדל"ת¹⁴¹, וכן כתב הגר"א בבאורו: (יט) ולא יאריך יותר. עין פרי מגדים בשם הפרי חדש: (כ) המחשבה. אף על גב דאמרין הקורא את שמע לא יקריץ בעיניו וכו', דהתם הקריצה והרמיה לצורך דבר אחר ומבטלין הפנה, (ט) אבל הכא הרמיה היא לצורך הפנה. (י) והשנה צריכה להיות מנחה צפון מערב דרום, ולא ישה הראש מנחה מערב צפון דרום, דהוי חס ושלום שתי וערב: ז' (כא) בדל"ת. ולא ידגיש יותר מדי, שנהא כאלו הדי נקדה בשו"א או בצירי, אלא הפנה ששעמנה כפה יפה: ט' (כב) 'שמע' שתי פעמים. משום דנראה כאלו מקבל עליו שתי רשיות חס ושלום¹⁴². (יא) ואם לא כון מעקרא, יחור ויקרא בלחש¹⁴³: ואם ליכא שומעין, אפלו בקול רם מתר: (יג) אבל אם כון מעקרא, אפלו בלחש אסור. (יג) ובסליחות מתר לומר 'שמע' בכל פעם שאומר ויעבר, דכיון שפסקים הרבה ביניהם לא מחזי כשתי רשיות. ועין בט"ז בסיומן סג סעיף ג שכתב גס"ן דאם ממתינ איהו זמן בין הקריאה ראשונה לשניה שרי¹⁴⁴, דאין משתקין אותו אלא אס"פ קורא ב' פעמים רצופים, (יד) ואפלו מגנה נמי לא הוי: (כג) בין שכוּפֵל. ובידעבר בכפילת הפסוק נצא, ובכפילת התבות צריך עיון, ועין בבאור הלכה: (כד) הפסוק ראשון. איתא בבית יוסף, דמפסוק ראשון והלאה אין חשש, ומלשון הרי"ף לכאורה לא משמע כן¹⁴⁵, עין שם, ועין במגן אברהם שגם המאירי מחמיר בזה: אף על משתו בודאי אין להתחמיר בזה: י' (כה) על משתו. משמע דוקא על משתו כרי להשתקע בשנה מתוך קריאת שמע משום שמינה, (טו) אבל במקום אחר אסור לקרות אפלו פרשה כלה ב' פעמים¹⁴⁶, ועל משתו גס"ן אין מתר אלא אס"פ כון קורא ראשון ולא פסוק ראשון בלבד [הגר"א]. ונראה לי דכל זה דוקא אם קורא פרשת 'שמע' לבדה, אבל אם קורא גס"ן שאר הפרשיות אין חשש בדבר. י"א (כו) שלא יאמרו. והפ"ח כתב דאין לבשל הפנה במקום שנהגו בן וכן כתב אליה רבה, אבל הלבוש והלחם חמדות והמגן אברהם אסרין, ומדברי הגר"א משמע גס"ן שאסור: י"ב (כז) מנהג כשר הוא. משמשבחין לבורא יחברך שדר למעלה משכבה רקיעים¹⁴⁷, גם מצינו בקרא ב' פעמים 'ה' הוא האלהים' גבי אליהו. (טו) ומה שאומרים שלש פעמים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' ביום הכפפורים גס"ן מתר, דלא חשיב לשתי רשיות אלא בפסוק 'שמע' שהוא עקר קבלת על מלכות שמים, וכיון שקבל עליו על מלכות שמים פעם אחת אין חשש באמירת 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' יותר מפעם אחד, דהא קאי על פסוק 'שמע ישראל', וליכא מאן דאחי למטעי: (כח) שתי פעמים אמן. דגם זה מחזי כשתי רשיות.

שער הציון

(ט) טור: (י) עטרת דקנים: (יא) פרי מגדים בשם הפ"ח: (יג) פרי מגדים: (יג) מגן אברהם ושל"ה: (יד) פרי מגדים: (טו) מגן אברהם: (טז) ט"ז, ופרי מגדים גס"ן מתר משמע אחר: